

Handläggare: Anette Manoti

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Tillsynsrapport Familjecentrum, Sättragårdsvägen 8, 127 36 Skärholmen

Förslag till beslut

1. Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner tillsynsrapporten
2. Rapporten överlämnas till Länsstyrelsen i Stockholms län
3. Omedelbar justering

Jan Johansson
Stadsdelsdirektör

Lotta Wigen
Chef för Social omsorg om barn och unga

HVB-hem

Familjecentrum har sedan 9 januari 2007 tillstånd enligt 7 kap.1§ SoL driva hem för vård och boende med 30 platser som kris- och utredningsinstitution med målgruppen familjer med barn upp till 12 år. Det gamla tillståndet från 30 maj 2006 ersattes med nytt tillstånd med anledning av att verksamheten fick ny föreståndare och bytte namn från Ransätra till Familjecentrum.

Underlag för rapporten

Besök har gjorts på Familjecentrum 2008-11-25, av socionom Anette Manoti, Skärholmens stadsdelsförvaltning. Närvarande var Pia Karlsson, föreståndare, och Monika Pettersson, verksamhetsamordnare. Rapporten bygger på; intervjuer av personal, föräldrar och uppdragsgivare, skriftlig information, årsredovisning, uppgifter om kvalitetspolicy, försäkringar, kvalitetsuppföljningar i form av enkäter till kunder och boende samt Länsstyrelsens tillsynsrapport 19 maj 2008.

Med hänsyn till barnens låga ålder har inga barnintervjuer gjorts. Brandsyn är gjord 2008-11-10. Föregående besök av stadsdelsförvaltningen gjordes på Familjecentrum 27 april 2007.

I samråd med länsstyrelsen flyttades årets tillsynsbesök fram i tiden, då institutionen hade några förbättringsområden att ta sig an, efter Länsstyrelsens egna tillsynsbesök enligt det särskilda barnuppdraget, 31 jan samt 1 feb 2008.

Aktuell lagstiftning och andra föreskrifter

- Socialtjänstlagen: 1 kap 1, 2 §§, 3 kap 3, 5 §§, 6 kap 1, 4 §§, 7 kap 1, 2, 3 §§, 11 kap 3, 5, 6 §§, 13 kap 5 § samt 14 kap 1 §.
- Socialtjänstförordningen: 3 kap 3, 4, 5, 7, 8, 11 §§ och 5 kap 1a §
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd för enskilda verksamheter, SOSFS 2003:20, SOSFS 2006:5 samt SOSFS 2006:11
- Lagen om registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn

Redovisning av inhämtade uppgifter

Bakgrund

Familjecentrum ingår i AB Vår ljus som ägs av Stockholms kranskommuner i länet. Under våren 2006 slogs AB Vår ljus' institutioner Klingsta och Ransåtra samman till en institution, Ransåtra, med ny föreståndare och utökat antal platser. Från 070101 har institutionen nytt tillstånd pga ny föreståndare och namnbyte till Familjecentrum.

I Länsstyrelsens tillsynsrapport 19 maj 2008 framkommer tre förbättringsområden;

- Dokumentationen avseende journaler och genomförandeplaner bör förbättras med fokus på varje enskilt barns behov
- Överväga behovet av utbildning kring beroendeproblematik
- Säkerställa att samverkan med vuxenpsykiatri fungerar

Lokaler

Familjecentrum är inrymd i en större trevåningsbyggnad med tydlig institutionsprägel nära Mälaren i stadsdelen Sättra. Närmsta granne är en ridskola och i det närbelägna bostadsområdet finns flera lekplatser. Vårlyjus MST-team finns i lokalerna och Vårlyjus' Mobila Team och Vårlyjus Psykolog Team har också sin verksamhet i huset.

Verksamheten

Familjecentrum är en kris – och utredningsinstitution som arbetar med uppdrag från socialtjänsten med omsorgsutredningar och krisomhändertagande. De flesta familjer kommer till Familjecentrum när brister i föräldrarnas omsorgsförmåga skapat oro för barnens omvårdnad och utveckling. Problemen kan vara akuta, exempelvis utifrån en kris i familjen, eller funnits en längre tid. Tyngdpunkten ligger på utredningar, men kan också innebära krisomhändertagande. Utredningarna sker huvudsakligen i dygnet-runt-form med omhändertagandenivå utifrån familjens behov och barnets skyddsbehov. Utredningstiden är normalt 4- 6 veckor.

Familjerna kan även vara placerade tillfälligt för skydd och stöd i avvaktan vidare bedömning från socialtjänsten. Tidigare utfördes även kortare behandlings- och stödinsatser efter utredningstiden, vilket man slutat med och ej heller hade tillstånd för. HVB-hemmet har ansökt om tillstånd att driva behandling från Länsstyrelsen men deras ansökan har inte behandlats då Länsstyrelsen inte hunnit med. Familjecentrum har stor genomströmning av familjer och barnen är som regel yngre.

Familjecentrum har två avdelningar och tre lägenheter om 2 rum och kök på andra planet i huset. Varje avdelning har ett större samlingsrum/kök och 4 respektive 5 separata boenderum med tillhörande dusch/toalett som kan göras om till dubletter vid behov. Det finns också två rum för sovande personal. De tre lägenheterna, som innebär ett mer avskilt boende, används för stöduppdrag eller vid väntan på annan placering. Man har också tillgång till en gymnastiksal i huset och en mindre gård med lekredskap. Totalt har man 30 platser, men antal inskrivna beror på hur stora familjerna är och vilken problematik som finns, vilket i princip betyder att man aldrig har möjlighet att ha 30 inskrivna. Snittet på antal inskrivna har sjunkit jämfört med förra året och i snitt under år 2008 var det knappt 15 personer.

Professionella utgångspunkter i utredningarna

Den teoretiska grunden för institutionen utgår ifrån anknytningsteorin med dess förankring i psykodynamisk teori i kombination med systemteori. I utredning används t ex dynamisk lekterapi, en metod där personal tittar på speciella kriterier i samspelet. Metoden är inte vetenskapligt baserad.

Andra metoder som används är allmänna och strukturerade observationer, samtal, nätverksinventering samt olika former av interventioner och stöd som syftar till att se hur föräldrarna tillägnar sig fungerande förhållningssätt gentemot sina barn.

Observationerna utförs av en mängd olika personal för att verksamheten vill undgå att bedömningar bygger på endast en persons iakttagelser.

Vid bedömning av samspel och anknytning mellan föräldrar och barn upp till 4 år använder man sig av instrumentet Care Index, *child adult relationship* som personal är certifierade i. I dagsläget är en psykolog certifierad i metoden och handleder andra kollegor, samt fem personal går utbildning för att få certifiering sommaren 2009.

Familjecentrum har utvecklat sitt utredningsarbete genom ett strukturerat tillvägagångssätt, där det inför varje utredning beslutas om och formuleras ett tema för varje vecka utifrån socialtjänstens uppdrag. Därefter följs temat upp och utvecklas vidare vid regelbundet återkommande behandlingskonferenser.

Utifrån uppdraget från socialtjänsten görs en behandlingsplan, där tydlighet i förhållande till alla inblandade är en viktig del av kvalitetssäkringen. Familjecentrum strävar efter ett tätt samarbete med socialtjänsten. Föreståndaren uppger att det är sällan som verksamheten får del av det skriftliga placeringsbeslutet eller vårdplanen för det enskilda barnet.

Personal

Personalen består av 18 årsanställda, 15 behandlare, 1 föreståndare, 1 samordnare och 1 kokerska. En personal är tjänstledig och p g a vikande belastning har man inte anställt någon vikarie. Föreståndaren är socionom med vidareutbildning inom ledarskap. Hon har flerårig yrkeserfarenhet både som behandlingsassistent och föreståndare på olika behandlingshem. Föreståndaren har ansvar för övergripande verksamhetsplanering med ekonomi, personal, kvalitetsarbete och arbetsmiljö. Verksamhetssamordnaren har en funktion motsvarande biträdande föreståndare. Hon är förskolelärare med vidareutbildning och har gedigen erfarenhet av familjeutredningar. Samordnaren har ett mera operativt ansvar för den löpande verksamheten i samråd med föreståndaren.

Behandlarna har olika grundutbildningar såsom socionom, socialpedagog, förskollärare, barnskötare, fritidspedagog, mentalskötare och personal med behandlingsassistentutbildning. De flesta har vidareutbildning i form av steg 1-utbildning, nätverksarbete, familjebehandling eller annan adekvat kompetens. Bland den timanställda personalen är ett flertal socionomer. Av behandlarna är sammanlagt 3 män, ingen har utomnordisk bakgrund.

Kvalitetssäkring/utvärdering

I syfte att åstadkomma bättre kvalitet i utredningarna har Familjecentrum utvecklat sin uppdragsmodell, som både internt och externt ska tydliggöra vikten av samverkan kring uppdraget, genom att anpassa det till BBIC, *Barns behov i centrum*, ett utredningsinstrument från England som Socialstyrelsen validerat. Verksamheten arbetar med att utveckla en form av teamarbete med en särskild schemaläggning och dagsplanering för att ge bättre kontinuitet och öka förutsättningarna för bättre dokumentation kring de inskrivna.

I en informationsbroschyr om AB Vårlyjus får föräldrarna information om att man önskar både positiva och negativa synpunkter på verksamheten. Det anges även hur klagomålen behandlas vilket man också får muntlig information om. Rutiner finns för hanteringen av klagomålen och synpunkter från barn, föräldrar och socialtjänst, med återföring till de berörda.

I AB Vårlyjus' kvalitetsarbete ingår mål för varje enhet inom områdena uppdragstagarens syn på vård och samarbete, klientens syn på vården och delaktighet, ekonomi och utvecklingsmål. Vissa mål är övergripande och långsiktiga, andra är mer mätbara med kortare tidsperspektiv. Man försöker få till stånd intervjuer med klienter och handläggare när uppdraget avslutas. Familjecentrum har ett system för uppföljning med enkäter till alla kunder, föräldrar och barn som sammanställs två gånger per år, och utgör underlag för förbättringar. Man har också en skriftlig rutin för intern utvärdering av arbetet med varje familj. Årliga kvalitetsrevisioner görs på varje arbetsplats där också miljöaspekter och FN:s barnkonvention beaktas.

Länsstyrelsen tog del av en kvantitativ undersökning av uppföljningen med socialtjänsten, föräldrar och barn för år 2007. Där har verksamheten konstaterat att hälften av barnen inte visste varför de var placerade på Familjecentrum. Länsstyrelsen ställde sig frågande till de åtgärder som avsågs vidtas för att komma till rätta med problemet, samma åtgärder som inte fungerade. Vid stadsdelsförvaltningens tillsynsbesök berättade föreståndaren att de bett AB Vårlyjus utvecklingschef om hjälp med den interna uppföljningen. Föreståndaren tror att frågorna i enkätuppföljningen inte är anpassade så att barnens förståelse syns. Verksamheten har inte gjort någon extern utvärdering.

Stadsdelsförvaltningens handläggare tog del av den senaste kvantitativa undersökningen för perioden 2008-01-01 till 2008-06-30. Även här redovisas att ca hälften av barnen inte vet varför man är placerad på Familjecentrum. Personalen vet med säkerhet att de tar upp orsakerna med barnen, men tror att föräldrarnas sviktande omsorgsförmåga ibland är svår att göra begriplig för barnen, likaså att de större barnen har stark lojalitet med sina föräldrar. Föreståndaren har därför bett Vårlyjus AB's utvecklingschef att se över enkätfrågan för att se om det är möjligt att ställa frågorna på ett annat sätt som kan fånga in både att personal har pratat med barnen om varför de är på Familjecentrum och hur barnen uppfattar placeringsorsakerna.

Det senaste året har fem personer ur behandlingspersonalen gått i utbildning i instrumentet Care Index och en personal har deltagit i en steg 1-utbildning. Alla anställda har genomgått en tredagars utbildning i BBIC. Sedan år 2007 har en utbildning planerats i socialrätt och i mars 2009 ska utbildning om 7.5 poäng på Socialhögskolan i Stockholm påbörjas för den personal som inte har haft socialrätt i sin utbildning. De som haft socialrätt i sin utbildning ska av Socialhögskolan få workshops för fördjupning i ämnet.

Under hösten har HVB-hemmets dokumentationsgrupp samarbetat med en konsult som tidigare arbetade på Socialstyrelsen, för att gå igenom strukturen på dokumentationen av familjerna. Gruppen har tillsammans med konsulten arbetat fram ett upplägg för konkret handledning i dokumentation. Handledningen planeras under år 2009.

Nya forskningsresultat om vård och behandling återförs till personalen via huvudkontoret för AB Vårlyjus. Personalen har tillgång till extern handledning tre timmar per vecka under tre av fyra veckor. Det finns en kompetensförsörjningsplan som kompletteras med individuella kompetensutvecklingsplaner. All nyanställd personal får genomgå ett introduktionsprogram. Verksamheten räknar med sex till tolv månaders introduktion beroende på tidigare erfarenhet innan den anställde kan arbeta självständigt.

Bemanning

Familjecentrum har tillstånd för att ta emot 30 personer. Under året har man haft i genomsnitt 15 inskrivna. De flesta familjer består av en förälder och ett eller två barn. Behandlarna arbetar två och två i utredningarna. Grundbemanningen är sex eller sju personal dagtid, två personal på kvällen och två har sovande jour. Det finns fasta vikarier när det behövs.

Säkerhet

Personalen har god medvetenhet om riskerna i omsorgsutredningar då man tar emot föräldrar som befinner sig i en akut kris där barnens behov kan komma i andra hand. Familjecentrum har riktlinjer och rutiner för att förebygga och hantera hot och våld. Inom AB Vårlyjus finns en krisgrupp som snabbt kan kallas in vid behov. Familjecentrum har skriftliga ordningsregler. All personal som anställs kontrolleras i misstanke- och belastningsregistret, även socionompraktikanterna.

Det finns även rutiner och förhållningssätt för att motverka att barn eller föräldrar skadar sig själva. Grundpelarna i det förebyggande arbetet anses vara gott bemötande, särskilda former för inskrivning och goda strukturer i arbetet med personal som finns tillgänglig. Det urval man gör av vilka som skrivs in har också betydelse. Däremot kan man inte bevaka familjerna dygnet runt så verksamheten skriver inte in misstänkta förövare som är under utredning hos polisen. Däremot kan en misstänkt förövare vara delaktig i utredningen genom bevakade besök och observationspass.

Det finns rutiner för hur personalen ska agera om en förälder avviker med eller utan barnen. Personalen strävar efter att då det är möjligt få andra personer i nätverket delaktiga i utredningen. På denna typ av institution anses det mer eller mindre oundvikligt att situationer med framförallt psykiska övergrepp sker. Personalen är dock vaksam mot detta och lär föräldrarna olika alternativa sätt att hantera sina barn under den pågående utredningstiden. Om personalen får reda på att psykiska eller fysiska övergrepp sker under placeringen anmäls detta omedelbart till socialtjänsten.

Länsstyrelsen påpekar i sin tillsynsrapport i maj 2008, att socialstyrelsen i de nationella riktlinjerna för missbruks- och beroendevård visar på ett starkt samband mellan psykisk ohälsa och alkohol - och narkotikaproblem. Utifrån detta starka samband anser Länsstyrelsen att personalen vid Familjecentrum behöver kompetens om missbruk och beroendeframkallande medel.

Om Familjecentrum skriver in föräldrar med missbruksproblem krävs provtagning för att veta att inget missbruk pågår under placeringen. Dessutom har man kontinuerlig kommunikation och eventuella gemensamma möten med den beroendeklinik dit föräldern går. Föreståndaren anger att ingen behandlingspersonal tidigare har arbetat inom missbruksvården och att Familjecentrum inte har prioriterat kompetensutveckling i missbruksfrågor, då de inte är en institution som arbetar med missbruk utan med föräldrars omsorgsförmåga oavsett om de missbrukar eller inte.

När personal misstänker att en förälder tagit någon drog, åker man till Maria pol. kliniken för provtagning. Under hösten har ett samarbete om utbildning i beroendeproblematik inletts med BASTA-kollektivet, som drivit behandling för missbrukare de senaste 40 åren. HVB-hemmet och BASTA-kollektivet planerar en utbildning under nästa år med fokus på hur missbruk påverkar föräldraförmågan. Föreståndaren planerar även att kontakta beroendemottagningen i Skärholmen igen för att påpeka behovet av samverkan på lokal nivå.

När det gäller brandsäkerhet beskriver verksamheten ett seriöst brandskyddsarbete med återkommande brandövningar vartannat år och utrymningsövningar varje år med skriftliga kontroller, rutiner och utrustning för brandskydd. I årets brandtillsyn fanns inga anmärkningar.

Dokumentation

Dokumentationen kring varje familj är samlad i en journalmapp som förvaras låst i brandsäkert skåp. I mappen finns personuppgifter och under olika registerflikar finns bl a uppdraget från socialtjänsten, genomförandeplan och journalanteckningar. Vid Länsstyrelsens tillsyn vintern 2008 konstaterades att dokumentationen i huvudsak överensstämde med gällande reglering. Men kritik fanns till det som Länsstyrelsen kallade "slentrianmässig" journalföring där noteringarna för barnen i en syskonskara eller mellan barnen och föräldrarna inte skilde sig åt utan samma journal fanns i alla familjemedlemmars journalblad. På detta sätt framkom inte specifika uppgifter om vården för varje enskilt barn. Barnens fysiska hälsa eller skolgång/barnomsorg fanns inte noterade i genomförandeplanerna. Likaså saknades socialtjänstens vårdplan i många barns pärmar. Det framkom ej om den enskilde var underrättad om dokumentationen om honom eller henne. Länsstyrelsen uppmanade Familjecentrum att strukturera sin dokumentation, med fördel innehållande de rubriker som omfattar barnets behovsområden enligt BBIC, men även att en bedömning görs om en notering rörande en familjemedlem verkligen ska skrivas in i alla familjemedlemmars journaler.

Vid stadsdelsförvaltningens tillsynsbesök framkommer att HVB-hemmet arbetat aktivt för att förbättra dokumentationen. Det man åstadkommit på kort sikt är; att genom dialog med Länsstyrelsens handläggare, med stöd från Socialstyrelsens dokumentationshandbok och utbildning kring dokumentation har kunskapen ökat och förbättring skett. Familjecentrums dokumentationsgrupp har arbetat med den kritik som Länsstyrelsen framförde och man införde också att verksamhetssamordnaren granskar samtliga journaler både för att se att de innehåller det som ska vara med, men också för att granska att dokumentationen skiljer sig åt mellan familjemedlemmarna. Genom utbildning i BBIC-instrumentet har man infört större fokus på barnet i genomförandeplanerna och en enhetlig struktur som följer rubrikerna i BBIC. Varje vecka läses dokumentationen upp för föräldrarna och i checklistan för vad som skall gås igenom med nya familjer talar man om att dokumentation sker.

Arbetet med att förbättra dokumentationen på lång sikt innebär dels att personal ska gå en utbildning i Socialrätt på Socialhögskolan med början i mars, dels att de kommer få konkret handledning i den dokumentation som görs under våren av den utbildare som HVB-hemmet knöt till sig efter Länsstyrelsens kritik.

Vad gäller socialtjänstens placeringsbeslut och socialtjänstens vårdplan, anger föreståndaren att vissa tjänstemän hävdar sekretess och inte lämnat ifrån sig dessa dokument till HVB-hemmet. Föreståndaren anser att hon kan påtala regelverket och betona att de vill ha in placeringsbeslut och vårdplan.

Delaktighet

För föräldrarna finns en hög grad av delaktighet genom att Familjecentrum använder metoder som förutsätter att föräldern görs delaktig kring hur samspelet med barnen fungerar. Utifrån mognad och ålder görs barnet delaktigt i utredningen. Men den interna uppföljning verksamheten gjort 2007 och 2008 visade att ungefär hälften av barnen inte alltid förstod varför de är placerade. Detta trots att personal har dokumenterad kompetens att kommunicera med barn och trots att personal med säkerhet vet att man talat med barnen om orsakerna till placeringen. Föreståndaren har därför bett AB VårLjus utvecklingschef om hjälp med den interna uppföljningen. Föreståndaren tror att frågorna i enkätuppföljningen inte är anpassade så att barnens förståelse syns. Det är dock alltid en svårighet för små barn att förstå föräldrarnas sviktande omsorgsförmåga och de lite större barnen har stor lojalitet till sina föräldrar, enligt föreståndarens erfarenhet, men det är varje professionell institutions ansvar att hitta sätt att öka barnets begriplighet.

Känslomässiga behov/sociala behov

Personalen har en medvetenhet om vikten av att tillgodose barnens behov genom att ge stöd till föräldrarna i deras föräldraskap och visa på olika sätt att stödja sina barn. Nätverket kan involveras i utredningen, men det sker endast om det ingår i uppdraget från socialtjänsten.

Hälsa

Barnens hälsa behöver uppmärksammas på ett strukturerat sätt oberoende av vad som socialtjänsten formulerat i vårdplanen. Barnets hälsa, är ett av områdena man dokumenterar enligt BBIC-instrumentet. I de fall där det finns en läkarkontakt, fortsätter den läkaren ha ansvar för medicinsk vård under utredningsveckorna. I övriga fall om en läkarbedömning behövs, vänder man sig till vårdcentralen i Sätra.

Med anledning av att många föräldrar har en psykisk ohälsa, kan negativa händelser ske som drabbar både barnet och föräldern. Därför behöver Familjecentrum formalisera en samverkan med vuxenpsykiatri. Familjecentrum har haft svårigheter att få till en fungerande samverkan med vuxenpsykiatri kring föräldrar med psykiska problem eller diagnoser. Det misslyckade samarbetet har fått till följd att man inte tar emot föräldrar som är eller nyligen varit under psykiatrisk tvångsvård. Men många av föräldrarna har psykiatrisk problematik och finns det en behandlande psykiatriker bjuds denne in vid uppdragsmötet. Syftet med ett sådant möte är att få kunskap om föräldrarnas problematik, men också för att upprätta ett samarbete under placeringstiden.

Familjecentrum har upparbetat en kontakt med en vuxenpsykiatriker som ska ge handledning och konsultationer med början till nästa år. Man har vid akuta lägen åkt till St Görans psykakut för bedömning av psykiatrisk vård och omhändertagande och Familjecentrum har även upparbetat kontakt med Stockholms läns psykiatriska beredskapsjour.

Skolgång/Barnomsorg/Fritidsaktiviteter

Verksamheten har sällan skolbarn inskrivna för utredning, men när så sker har socialtjänsten ansvar för att barnen få sin skolplikt säkerställd inom en vecka. I genomförandeplanen ska det noga anges när i tid, och vem som ansvarar för att undervisningen kommer till stånd. Det är hemskolan som har ansvaret för undervisningen och vid några tillfällen har barn från Stockholms grannkommuner åkt skoltaxi till hemskolan. Barn som har för långt till sin hemskola får skoluppgifter med sig för att följa undervisningen i sin hemskola under de veckor de är på Familjecentrum.

Familjecentrum har ingen organiserad barnverksamhet. Under utredningsveckorna genomförs ett individuellt program varje vardag utifrån en genomförandeplan med fokus på olika delar i barnets utveckling. Familjecentrum uppmuntrar gärna att gå till Öppna Förskolan i Sätra, som beskrivs som en populär aktivitet av föräldrarna. Då får personalen även möjlighet att observera barnet i en större grupp.

HVB-hemmet vill planera fritidsaktiviteter på föräldrarnas initiativ. Tanken är att få reda på föräldrarnas egen aktivitetsnivå och stimulera den. Man vill så långt möjligt i en institutionsmiljö, utreda och observera barnets liv så likt hemmiljön som möjligt.

Referenter

Placerande socialsekreterare från Nacka och Luleås kommuner har lämnat synpunkter, 2008-11-07 samt 2008-11-10. De ger likartade beskrivningar och menar att samarbete och kommunikation löpt lätt och att man som uppdragsgivare är informerad och har regelbundna uppföljningsmöten under utredningens gång. Man tycker man i den skriftliga utredningen fått tydliga svar på de frågeställningar som formulerats i uppdraget i och är nöjd eller mycket nöjd med resultatet av utredningarna. Bemötandet av familjerna beskrivs som varmt och professionellt med öppenhet och tydlighet och man uppfattar att också föräldrar och barn huvudsakligen varit nöjda, trots att utredningens resultat ibland gått emot en förälder. Referenterna berättar även att föräldrar hälsat på Familjecentrum efter avslutad placering, vilket tolkats som att föräldrar har stort förtroende för personalen.

Vid samtal med en mamma 2008-11-25, som då bott på Familjecentrum under 5 veckor tillsammans med sin 2,5 årige son, berättade hon att hon känner sig väl bemött. Mamman har lång erfarenhet av socialtjänsten, av vård i olika former både för sin egen del och för sonen. Hon är missnöjd med det mesta i kontakten med socialtjänsten och hon ville egentligen inte få sin föräldraförmåga utredd. Därför beskrev hon en stor rädsla och avvaktande hållning gentemot Familjecentrum men att hon blivit försiktigt positiv. Hon vet vad som ska hända, får ett schema för en vecka i taget med inplanerade samtal och aktiviteter och läser sina journalanteckningar en gång i veckan och kan göra tillägg om hon vill. Hon har kontakt med många i personalen, har två kontaktpersoner, men tycker hon kan vända sig till vem som helst och hon tycker det är positivt. Om man har frågor får man svar. Hon tycker hon kan se att tiden på Familjecentrum är bra för henne och sonen, som är glad. Hon tycker att personalen är aktiv och beskriver och visar hur hon kan göra, de är bra på att lära ut saker som hon tror sig ha nytta av i hela sitt föräldraskap. Sonens pappa och den tidigare fosterfamiljen har deltagit i utredningen.

På fråga hur klagomål hanteras säger mamman att hon fick veta hur hon skulle göra men att hon inte haft något att klaga på. När hon funderat en stund säger hon att det är långtråkigt på kvällarna när sonen sover. Hon hade velat ha många fler TV-kanaler och kanske någon möjlighet att träna, t ex en träningscykel eller gym. I övrigt är mamman mest orolig för vad socialtjänsten kommer att bestämma och vad som ska hända efter utredningstiden på Familjecentrum.

Verksamhetsutveckling

En övervägande del av de familjer som kommer till Familjecentrum har förskolebarn, på senaste tid har det varit många spädbarn eller gravida mammor som placerats i slutet av graviditeten, ungefär hälften tros ha utländsk bakgrund och man arbetar ibland med tolk. Familjernas problem ser olika ut, men man tycker sig se att de familjer man möter har en allt svårare problematik. Man tycker att man nu oftare möter föräldrar med större brister i sin omsorgsförmåga än tidigare, men även att

familjerna har en sämre psykisk hälsa, vilket ställer stora krav på personalens kompetens och flexibilitet. I många familjer finns idag ett beslut enligt LVU.

På fråga hur man arbetar med tvärkulturellt socialt arbete berättade föreståndaren att det inte finns särskilda frågor eller systematiserade arbetsätt för invandrade föräldrar. När asylprocessen eller familjekulturen uppfattas påverka föräldrarnas omsorgsförmåga, försöker personalen beskriva det. Föreståndaren betonar att flera i personalen har lång erfarenhet av att arbeta med invandrade familjer.

Verksamhetssamordnaren berättade att kunskap om hur man arbetar med tolk och hur tolksamtal påverkar kommunikationen med familjen, finns. Handläggaren vid stadsdelsförvaltningen vill dock påpeka, att systematisk kunskap om strukturell diskriminering och dess konsekvenser för minoritetsgrupper, hur asyl och migrationsprocessen ser ut, olika syn på barnuppfostran och hur migrationen påverkar föräldraskapet samt familjekulturens utveckling i exil är viktiga frågor som påverkar barnens identitet och utveckling. Utan systematisk kunskap är det svårare att bedöma om familjen är inkluderad och integrerad i såväl minoritetsgruppen som i samhället.

Vid samtal med en behandlare, Sanna, som arbetat 10 år inom AB Vår ljus och de senaste 3 åren på Familjecentrum, framkommer hur verksamheten aktivt arbetar för ökad kvalitet. Hon beskriver hur man arbetat för att förbättra dokumentationen, som angetts ovan, hur man implementerat BBIC-instrumentet efter utbildningen, andra pågående utbildningar såsom Care Index- metoden samt att man har ett digert värdegrundsarbete med kunskap om etik och hur man arbetar med fördomar. Behandlaren berättade vidare om hur HVB-hemmet knyter en psykiatrisk konsult till sig under nästa år, som angetts ovan, samt hur kompetensen kring beroendeproblematik ska utvecklas framöver. Sanna är väl förtrogen med Länsstyrelsens förbättringsområden och det är tydligt att personal integrerat synpunkterna och är delaktiga i hur arbetet ska förbättras.

Föreståndaren vill ytterligare beskriva att verksamhetsutveckling av kvalificerade metoder för barnsamtal och under hösten 2009 planeras med en utbildning i den s k ”Norrköpingsmodellen”.

Vår ljus AB har under hösten ansökt till Länsstyrelsen om tillstånd att få bedriva behandling för familjerna efter utredningstiden. Länsstyrelsen har i november angett att de p g a hög arbetsbelastning inte kommer behandla ansökan förrän under år 2009.

Sammanfattning och bedömning

Familjecentrum är ett HVB-hem med tillstånd att bedriva utredning och stöd till familjer med barn upp till 12 år. HVB-hemmet har tillstånd för 30 platser och beläggningen har i genomsnitt under år 2008 varit ca 15 personer.

Familjecentrums personal beskriver att de familjer man möter har allt svårare problem. Personalen är välutbildad och har lång erfarenhet av utrednings- och

stödarbete med familjer och fortsätter att utveckla och komplettera utredningsmetoderna.

I Länsstyrelsens tillsynsrapport i maj 2008 framkom dock tre förbättringsområden, att dokumentationen behövde förbättras med tydligt fokus på varje enskilt barn, att överväga behovet av utbildning kring beroendeproblematik och att säkerställa att samverkan med vuxenpsykiatri fungerar. Det är handläggaren vid stadsdelsförvaltningens uppfattning att HVB-hemmet på samtliga punkter i samarbete med Länsstyrelsens tillsynshandläggare och externa utbildare gjort förbättringar på kort sikt samt att seriösa förbättringar planeras på lång sikt, vilket angetts ovan.

Familjecentrum har fått goda omdömen av referenterna och handläggaren vid stadsdelsförvaltningen bedömer att Familjecentrum är en professionell och välfungerande verksamhet, där barnets perspektiv genomsyrar arbetet. Familjecentrum följer regelbundet upp sitt arbete på individnivå i förhållande till målen, vilket i sig skapar förutsättningar för att förbättra verksamhetens kvalitet.